

RETORIKA IN FUNKCIONALNA PISMENOST

Poslušanje :

Temelj za dobro komunikacijo je v prvi vrsti dobro poslušanje. Kaj pomeni dobro poslušanje ?

- Pogoj za aktivno poslušanje je sodelovanje (tišina in mir) pri poslušalcu pa še nepomeni da dobro posluša .

KOMUNIKACIJA ; beseda izhaja iz latinščine **COMMUNIS** in pomeni skupnost oz. imeti nekaj skupnega. Glagol ima v latinščini širši pomen : biti v stiku, sporazumevati se, razpravljati ...

KOMUNIKACIJSKI KROG ; komunikacija poteka v obliki kroga. Sporočilo je tisto, ki potuje od govorca do poslušalca !

- Govorjenje in poslušanje sta hkratni sestavini komunikacijskega kroga oz. procesa !

1. Motnje, ki nastajajo pri oddajanju sporočil :

- o taki motnji govorimo takrat, ko govorec ne pozna dovolj vsebine o kateri govori ali pa ne upošteva pred znanja

poslušalcev. Ali pa pride do tega, ko je posredovanje vsebine preveč zapleteno !

2. Motnje, ki izvirajo iz poslušalca :

- te lahko pridejo zaradi šibkega predznanja, zaradi nezadostnega obvladovanja jezika, lahko so pa tudi posledica poslušalčeve nepozornosti. Pogosto pa je vzrok, nepravilno razumevanje neverbalnih znakov.

3. Motnje, ki se pojavljajo v prenosnem kanalu :

- tukaj govorimo o motečem okolju : premajhna / prevelika soba, temperatura okolja, šumi in hrupi, motnje zaradi narave jezikovnega koda.

- Besede so dogovorjeni znaki za opomenjanje predmetnega sveta. Beseda v svojem pomenu določenemu številu ljudi nekaj pomeni. Skupni pomen neke besede je tisti, ki ga najdemo zapisanega v slovarju, kljub temu se lahko zgodi da dva človeka nimata iste predstave o neki besedi → zato je pametno da se vnaprej dogovorimo za njihov pomen !

KOMUNIKACIJA ; ni enostaven proces ! Pri tem da se ohranje komunikacijski krog ima odločujočo vlogo prav poslušalec. Kajti če nekaj ni v redu v komunikaciji in poslušalec nate pravi čas opozori, pride do sporozumevanja ! *

OBLIKE :

- notranja komunikacija
- medosebna komunikacija
- skupinska komunikacija

1. NOTRANJA KOMUNIKACIJA :

To je zavestna ali nezavedna predelava sporočil v posamezniku. Potrebna je za razumevanje sebe in svojega okolja.

2. MEDOSEBNA KOMUNIKACIJA :

Poteka kod kom. krog v vlogi govorca in poslušalca. Čeprav delno oddajata signale tudi vzporedno. Medosebna kom. je

neposredna takrat, ko sta govorec in poslušalec fizično drug ob drugem (direktna). Govorimo o posredni komunikaciji:

- to je takrat, ko se pogovarjamo po telefonu (indirektna) !
Veliko manj naporna je neposredna - direktna komunikacija.

3. SKUPINSKA KOMUNIKACIJA :

To pomeni, da je v pogovor vključenih več oseb. Tukaj je treba paziti, da si ne upadamo v besedo ! Pomembno je št. ljudi s katero se spreminja kvaliteta.

- VRSTE POSLUŠANJA :

Poznamo več vrst poslušanja, ki se delijo glede tega ali je govorec fizično navzoč, ali je v pogovoru 1 ali več oseb, kakšen namen ima poslušalec ...

a) OSEBNO ali NEOSEBNO POSLUŠANJE :

Tukaj je pomembno oz. odločujoče če sta govorec in poslušalec fizično navzoča. Pri osebni poteka komunikacija neposredno ; direktno ! Pri neosebni pa poteka posredno ; direktno ! *

b) Glede na lastnosti poslušalcev govorimo o :

1. DEFENZIVNO P. : obrambno
2. AVTORITAVNO P. : izhaja iz nesprejemanja govorca
3. SELEKTIVNO P. : ozko ciljno usmerjeno – poslušalec izbere kaj bo poslušal !
4. EMPATIČNO P. : poslušanje s sposobnostjo, da se vživimo v govorca !

- Glede na aktivnost poslušalcev govorimo o :
- **domišlijsko poslušanje** ; to pomeni da se poslušalec vživi in da si predstavlja kar je slišal !
- **logično poslušanje** ; v tistem kar slišimo sproti iščemo neki red !

- anticipacijsko poslušanje ; to poslušanje združuje domišlijsko in logično, to je predvidevanje, pretpostavljanje

- Glede na namen ... ! <3 '

1. **PRILOŽNOSTNO** ; to poteka v šoli, družini, ob določenih družjenjih ... Tukaj se nepogovarjamo o nekih pomembnih stvareh je bolj navezovanje stikov, včasih pa lahko izvemo pomembno informacijo !
2. **DOŽIVLJALSKO** ; to poslušanje nam omogoča čustveno doživljanje in domišlijsko sodelovanje. Tako poslušajo zlasti otroci, kajti otroci še neznajo selektivno poslušati. Odrasli pa tako doživljamo literarna besedila, močan vpliv človekovih čustev.
3. **TERAPEVTSKO** ; vešči so ga predvsem psihoterapevti in drugi, ki znajo slišati ljudi v stiski. Bistvo tega je empatija !
4. **RAZLOČUJOČE** ; to poslušanje pri učenju tujih jezikov, je sposobnost razločevanja glasov.
5. **PREPRIČEVALNO**
6. **INFORMACIJSKO** ; je najpogosteje in temeljno poslušanje v šoli. Ali v kakšnem drugem učnem procesu , to poslušanje nekateri imenujejo tudi poslušanje z razumevanjem. Bistvo je, da si posredovane informacije tudi zapomnimo.

- **Poslušanje v šoli** ;
- učenec je pri pouku pogosto poslušalec. Pouk je pretežno v obliki govorno poslušalske komunikacije (učitelji govorijo večinoma) !
- pri pouku se predvideva zbrano poslušanje, to ni isto kot pasivno poslušanje (ko nismo pri stvari) !

PASIVNO - nisi pozoren ; **AKTIVNO** - obvladaš !

- v šoli je najpogostejše informacijsko poslušanje ; razločujoče poslušanje (tuji jeziki) ! *

Katere veščine so potrebne za aktivno poslušanje, pri pouku ?

- **zapomnemo dejstva**

- znamo ločiti med pomembnimi in nepomembnimi podatki
- znamo ugotoviti vodilno misel sporočila
- znamo slediti navodilom
- znamo postavljati smiselna vprašanja
- znamo organizirati zapiske
- znamo povezovati staro znanje z novim ...

PREPIR ; je posebno dogajanje v naši komunikaciji, ki ga moramo razumeti kot nekaj povsem naravnega. Pogosto nastane kar sam po sebi, brez neke volje ali želje. Vzrok spora je včasih zaradi različnih značajev – ne samo različna stališča, interesi ipd., temveč tudi naše osebne razlike.

Če želimo, da komunikacija poteka v sožitju se moramo tega zavedati in se usklajevati, če se ne moremo nastane prepir.

» Zgodba o ; Jabolku spora – iz stare grške mitologije ! *

Ta zgodba, » O zlatem jabolku « nas pravzaprav pouči da ima lahko tudi majhen prepir velikanske posledice in da vzbuja strahove. Danes je biti » prepirljiv « slaba oznaka (tudi takrat j bila, le da so takrat osnovne vzroke za prepir prepisali bogovom) ! Zanimiva zgodba je o dveh bratih, ki sta v 4. st. p.d.š ustanovila šolo ; kjer sta javno učila kako se je treba dobro in uspešno prepirati. Menda sta napisala tudi učbenik, a se žal ni ohranil. Kasneje je bil edini filozof, ki se je poskušal znanstveno ukvarjati s prepirom » Arthur Schopenhauer « (19. st) : 38 trikov kako imaš vedno prav ali Erisitična dialektika. Filozofi so poskušali strogo ločevati objektivno resnico ! ☺

ZADOVOLJSTVO ; je občutek katerega človek doživlja, ko izpolni neko svojo željo ! Zadovoljstvo pomeni biti zadovoljen oz. če kakšno stvar dolgo želimo in jo dobimo takrat postaneš zadovoljen. Zadovoljstvo nam hitro mine ! *

- GOVORJENJE :

GOVOR – ČLOVEKOVO ZRCALO

Govorjenje ; je dejavnost pri kateri sta govorec in poslušalec v neposrednem (direktnem) stiku !

Naše govorenje ; sporočanje – poteka v besednem jeziku , ki ga spremljajo nebesedne prvine (elementi) ! *

- To so predvsem glasnost, hitrost, prevori, register in barva glasu ter govornica telesa (kretnje, mimika, obleka, vedenje) !

Beseda – odkritje :

- govor oz. govorenje je zrcalo našega notranjega življenja, naših misli, čustev in občutij !
- naša govornjena beseda je vedno izraz naših občutenj ...

V otroštvu začnemo spoznavati in odkrivati čar govora. Živa beseda je od negdaj imela nekaj magičnega. V današnjih časih je potrebno, kot odrasel zrel človek upoštevati kulturni dogovor – govorni bonton ! (pozdravljanje, naslajevanje, predstavljanje, zahvaljevanje) ...

GLAS !

Glas ; je osnova človeškega govora. Človek z glasilkami, ki se tresejo ustvari poseben zvok – GLAS ! *

- Pri tvorbi glasu sodelujejo : trebušna prepona , rebra , mišice prsnega koša , grlo , ustna in nosna votlina , jezik , zobje , ustnice ...

Beseda ; je sestavljena iz glasov in glasovnih zvez. Ima posebne lastnosti, svoj pomen !

Izgovor (artikulacija) = vsak človek ima svoj lasten način izgovorjave. Nekaj je zagotovo podedovanje, nekaj pa pridobljenega z oponašanjem drugih. Otrok se do 4 - leta nauči pravilno izgovarjati besede. V primeru težav se ga okoli 5 - leta pošlje k LOGOPEDU. Otrok se nauči knjižnega jezika preko poslušanja (ob gledanju Tv, branja pravljič, poslušanja CD ...) Šele v šoli se naučimo jezikovnih pravic in pravilne izgovorjave.